

Coolia 31(1) januari 1988

DE WERKWEEK IN DE EIFEL, 1987

ELSE C. VELLINGA, *Anton Mauvestraat 4, 2102 BA Heemstede*
THOMAS W. KUYPER, *Weversstraat 4, 9411 NC Beilen*

SUMMARY

A report on the so-called "Dreiländertagung 1987" in Steineberg, Eifel, F.R.G. and the contribution of the Dutch Mycological Society to this one-weeks meeting is given. Some notes on the mycoflora of this area are made and some of the interesting findings of *Cantharellus*, *Inocybe* and *Lepiota* species and several Ascomycetes are briefly discussed.

Afgelopen herfst vond de buitenlandse werkweek weer in de Eifel plaats, zoals ook in de zeventiger en begin tachtiger jaren. Dit keer echter werd de werkweek gecombineerd met de zogenaamde Dreiländertagung, de jaarlijkse werkweek georganiseerd door de mycologische verenigingen uit de Bondsrepubliek, Oostenrijk en Zwitserland. Ditmaal werd de Dreiländertagung georganiseerd door de Arbeitsgemeinschaft Pilzkunde Vulkaneifel.

Ongeveer 150 mycologen (waaronder 17 uit Nederland) uit de vier genoemde landen en verder uit Luxemburg en Zweden, waren van 27 september tot 3 oktober te gast in de Vulkaneifel. Verbleven en gewerkt werd er in het Jugendzentrum in Steineberg, zo'n 20 km zuidoostelijk van Gerolstein, waar de Nederlandse werkweken werden gehouden. Er was een uitgebreid programma opgesteld, met iedere dag de keuze uit vier excursies naar verschillende biotopen, en op enkele dagen een vijfde niet-mycologische excursie (bijv. naar Trier). Naast een tweetal inleidingen op het gebied van de geologie en de vegetatie van de Eifel, waren er 's avonds lezingen over velerlei aspecten van de mycologie: leven en werk van Hermann Jahn, mycosociologisch onderzoek in de Alpen, morfologie van ectomycorrhiza's, veranderingen in de nomenclatuurregels en systematiek van plaatjeszwammen. Leden van onze vereniging leverden een substantiële bijdrage aan dit lezingenprogramma.

Ook een bonte avond ontbrak niet: eerst een optreden van een Beierse muziekgroep (uit de Eifel!) en vervolgens een echte goochelshow door de eigenaar van het Jugendzentrum, Zauberpater Lennart, die niet alleen konijnen en duiven te voorschijn toverde en weer liet verdwijnen, maar ook een levensechte dame in rook deed opgaan.

Dankzij de activiteiten van de plaatselijke paddestoelenvereniging en de N.M.V. is de Eifel mycologisch redelijk intensief geïnventariseerd. Voor het Duitse karteringsprogramma toont de Eifel verhoudingsgewijs weinig witte plekken. Een

totaallijst van zo'n 1100 soorten werd ter gelegenheid van deze Vierländertagung uitgegeven. De vondsten van de twee laatste werkweken van de N.M.V. en van deze Tagung komen daar dan nog bij!

Het zeer afwisselende landschap bood een keur aan excursieterreinen, o.a. enkele die uit vorige werkweken bekend waren. Kalksteen, bontzandsteen, lava en basalt zijn er in de ondergrond te vinden, en de vegetatie is daardoor zeer gevarieerd. Heuvels, rivier- en beekdalen en de bekende maren zorgden voor de verdere variatie. Helaas is ook een groot deel van de Eifel voorzien van de modeboom van tegenwoordig, de Fijnspar. Deze "Verfichtung", zoals onze oosterburen dat zo fraai noemen, leidt weliswaar tot een verhoogde diversiteit aan paddestoelen, maar dient desondanks negatief beoordeeld te worden.

De meest bijzondere en interessante vondsten werden in de kalkgebieden gedaan. Opvallend veel soorten Cantharellen werden gevonden, waarvan als bijzondere soorten genoemd kunnen worden de grijze *Cantharellus cinereus*, de fraai oranje *C. friesii* en de deels paarse *C. ianthinoxanthus* (zie Fig. 1a). Laatstgenoemde soort was nog niet eerder in de Eifel gevonden, maar bleek nu in een groot aantal bossen voor te komen. Een kwestie van bijzondere weersomstandigheden (ook in Nederland was het een goed cantharellenjaar) of toch eerder van intern gereguleerde fructificatiemechanismen? Ook Gele en Rossige stekelzwammen waren volop aanwezig.

Veel Parasolzwammen waren er helaas niet, maar diegene die er waren, waren dan ook wel bijzonder, zoals de *Lepiota felina* met prachtige donkere schubjes op hoed, ring en steel (zie Fig. 1b) en *L. ignivolvata*, een grote soort uit de *clypeolaria*-groep, die bij drogen een fel oranje steelbasis krijgt.

In tegenstelling tot de uitzonderlijk succesvolle jaren 1985 en 1986, toen onze werkweek in de Viroin in België werd gehouden, waren de Gordijnzwammen van het ondergeslacht *Phlegmacium* nu slecht vertegenwoordigd. Voor Vezelkoppen was de werkweek redelijk succesvol: in een wilgenmoeras werd *Inocybe squamosa* gevonden (de tweede vondst voor de BRD), in een beukenbos *I. melanopus* (de derde vondst voor de BRD), en in verlaten lavagroeven met opslag van wilgen *I. subporospora*. Tijdens een verblijf in de Eifel begin juni vond laatstgenoemde van ons deze soort, die tot dan toe niet uit de BRD bekend was, in tenminste vijf van dergelijke afgravingen. Kennis van de oecologie en gericht zoeken leiden dan ook vrijwel altijd tot dergelijke verrassingen.

Ook op asco-gebied lijkt dit te gelden, getuige de vondsten van *Hypocreopsis lichenoides*, een sprekend op een korstmos gelijkende soort, die op wilgen in iets vervuilde moerassen groeit. Uit ons land wordt deze soort slechts hoogst zelden gerapporteerd ... Andere leuke Ascomyceten waren *Peziza saniosa*, een diepzwarte bekerzwam met blauwe melk, *Flavoscypha cantharella*, die er uitziet als een kleine

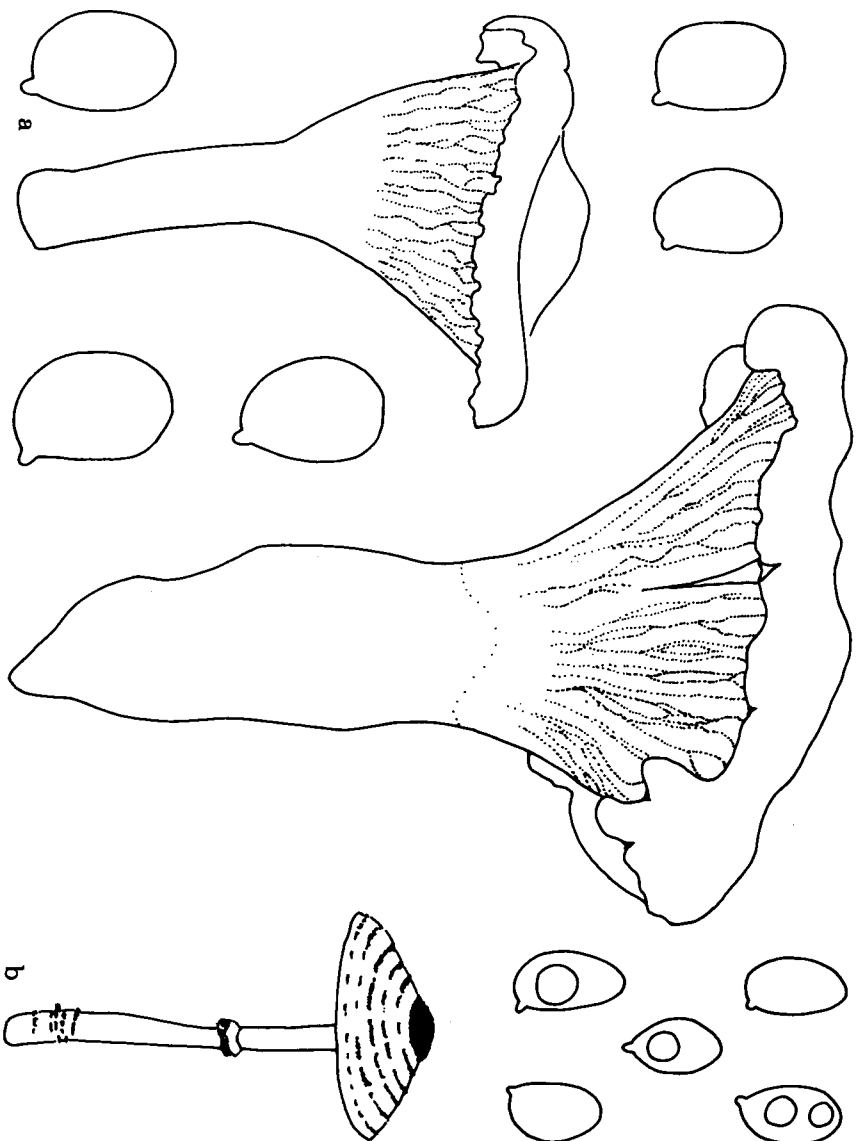

Fig. 1a: *Cantharellus ianthinoxanthus*, habitus (x 1; naar dia en tekening C. Bas), sporen (x 1500) (coll. C. Bas 9170). Fig. 1b: *Lepiota felina*, habitus (x 1), sporen (x 1500) (coll. E. C. Vellinga 1191).

gele gesteelde *Otidea*, en de vele *Mollisia*'s op wilgen, een substraat waarop ze in Nederland niet veel voorkomen.

De stralende zon overdag leverde weliswaar ideaal excursieweer op, maar in combinatie met de krachtige droge oostenwind en koude nachten deed dit de paddestoelenoogst zeer snel teruglopen en veranderde de paddestoelen aan het einde van de week in verdroogde lijkjes.

Het leuke van zo'n week samen met buitenlandse mycologen is dat je kunt zien en vergelijken hoe anderen mycologie bedrijven. Dat kan variëren van verzamelen voor de pot (zelfs manden vol met Bittere boleten!) tot net zo serieus werken als wij dat gewend zijn. Samenwerking tussen mycologen van verschillende landen verliep doorgaans uiterst plezierig en dit geeft hoop dat de Babylonische verwarring die de mycologie soms is, langzamerhand zal verdwijnen.

Tijdens de werkweek werden verschillende mycologische publicaties te koop aangeboden. De voornaamste ervan, een bewerking van *Helvella* voor de Bondsrepubliek en de feestbundel ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de voorzitter van de Duitse mycologische vereniging, worden elders in dit nummer besproken.

Het voordeel van zo'n week als deze was, dat alles keurig voor ons georganiseerd was. Een woord van dank aan de organisatie en vooral aan Heinz Ebert is daarom op zijn plaats.

Tot slot zij vermeld dat de volgende Dreiländertagung zal plaatsvinden van 11 tot en met 17 september 1988 in Ticino (Zwitserland).

Coolia 31(1) januari 1988

"ALBINISME" BIJ DE KLEINE STINKZWAM (MUTINUS CANINUS) EN BIJ ENIGE AGARICALES

G.A. DE VRIES, *Chopinlaan 1, 3741 HE Baarn*

SUMMARY

The occurrence in the Netherlands of white forms of *Mutinus caninus*, *Cystoderma amianthinum*, *Cystoderma lilacipes* and *Russula amoenolens* is recorded.

Het optreden van witte vormen van normaliter gekleurde paddestoelen is ongetwijfeld bekend bij een ieder die zich met mycologie bezighoudt. Een van de meest gewone voorbeelden is wel de witte variëteit (var. *alba*) van de Gele